

Den juridiske profession

Indledning

Dette første hæfte af *Retfærd* som nordisk tidsskrift handler om vores profession, om juristernes roller i forhold til samfundsudviklingen. Vi har i de senere år oplevet en tendens til marginalisering af juristerne, hvis uddannelse og tankebaner ikke længere er dominerende i statsapparatet. Økonomisk planlægning og styring får større og større betydning på bekostning af retssikkerheden. Denne udvikling er i vidt omfang fælles for de nordiske lande.

Vi indleder med et historisk tilbageblik af *Anders Kjellström*. Først til 1800-tallets jurister, magtens villige håndlangere. Til beroligelse for dem der søger at arbejde sig væk fra denne rolle, viser han, at det ikke altid har været sådan. Lige før og under den franske revolution i 1789 var juristerne de aktive revolutionære, der kæmpede for at afskaffe adelens privilegier og proklamerede menneskerettighederne.

Det var jo en borgerlig revolution, og da arbejderklassen sidst i 1800-tallet angreb det borgerlige, kapitalistiske samfund forblev juristerne på magthavernes side – og der står vi den dag i dag. En række grundlæggende principper fra revolutionen, de borgerlige rettigheder og retssikkerhed, har i et vist omfang overlevet de sidste 100 års samfundsmæssige ændringer, og håndhæves fortsat af juristerne. Men vi er nu kommer ind i en udvikling, hvor det, som *Thomas Mathiesen* kalder »retssikkerhedsjuss« fortrænges til fordel for »styringsjuss«. Han søger i sin artikel at finde baggrunden herfor og minder om, at forsvaret for retssikkerheden er en vigtig kamp, der klart skal føres, men som ikke kan stå alene, da den er defensiv. Uden radikal kritik af rettens funktionsmåde og uden visioner kommer vi ikke videre mod »det gode samfund«.

Helmuth Schledermann beskriver i sin artikel, hvorledes juristerne fungerer i dag under presset af markedet og staten. Advokaternes fri-

hed er mere begrænset end de selv tror, og retsstatsmodellen i forvaltningen fungerer anderledes under statsinterventionisme. Udviklingen påvirker juristuddannelsen, der er under pres fra de moderne teknokratiske samfundsfaglige uddannelser, og han mener, at dette kan føre til professionens opløsning.

Efter disse tre generelle artikler følger tre indlæg fra »det virkelige liv«. *Marit Halvorsen* viser, hvordan kvindelige jurister i Norge gennem solidarisk alternativt rådgivningsarbejde for kvinder kan anvende juraen progressivt, overskride grænser for sædvanligt rådgivningsarbejde og påvirke lovforslag. Et opløftende eksempel på en kampform, der ikke kun er defensiv. – *Gitte Jensens* opråb beskriver den progressive jurists problemer med arbejdet i centraladministrationen, der stiller stigende krav til effektivitet uden hensyn til retlige principper. – En lignende udvikling fremlægges af *Thorkild Høyer*, der påviser, at også domstolene ligger under for de nye effektivitetskrav. Retsplejegarantierne svækkes nu i narkosager, hvilke bliver de næste?

Kampen mod forringelsen af retssikkerheden må heller ikke få os til at glemme *den kritiske teoriudvikling*, der har været stagnerende i de senere år. Vor juridiske akademiske tradition med kun at viderbringe tanker i en grundigt gennemarbejdet artikelform (velforsynet med noter og henvisninger) virker lammende og ofte kedelig. Derfor indleder vi nu en debat i *brevform*, der skal tage udgangspunkt i visioner og utopier om hvilket samfund og hvilken ret vi ønsker os i fremtiden. *Lars D. Eriksson* lægger ud og op til en diskussion om den refleksive ret og *Tove Stang Dahl* svarer med et kvinderetligt udgangspunkt. Vi håber, at de to første breve bliver fulgt op af mange kommentarer!

Som yderligere inspiration til fremtidige diskussioner bringer vi en orientering om alternativ retsdogmatik i USA af *Juha Pöyhönen*.

Endelig giver *Håkan Hydén*, *Ulf Stridbeck* og *Karsten Åstrøm* gennem en anmeldelse af Dalberg-Larsens bog om retsstaten og velfærdsstaten deres bidrag til diskussionen om retten i fremtiden.

Dette hæfte er redigeret af *Lars Helms*.